

Verkenning vernieuwend toezicht

In opdracht van de Stuurgroep Duurzame Veiligheid 2030

- Korte introductie
- Opdracht stuurgroep
- Inhoud van verkenning
- 20 jaar overheidstoezicht
- Verticaal werkt niet altijd
- Hoe kan toezicht beter?
- Randvoorwaarden horizontaal
- Probleemanalyse BRZO-toezicht

Jaap Wijnker

Senior consultant Stantec

- 1982 Milieukunde KUN
- 1985 Bedrijfskunde TUE
- 1987 Milieu-accountant Deloitte
- 2005 Director KPMG Sustainability
- 2011 CFO KPMG Risk Consulting
- 2013 Director KPMG Health
- 2017 Compliance consultant WeDoTrust
- 2018 Compliance consultant Stantec

Opdracht stuurgroep

Kenmerken:

- Verkenning overheidstoezicht (intern/extern) op BRZO-bedrijven
- Uitgevoerd in de periode oktober 2019 t/m juli 2020
- Subsidieregeling Versterking Omgevingsveiligheid RVO (Safety Deal)

Stelling:

- Van BRZO-toezicht wordt verwacht dat het een bijdrage levert aan de prestaties van BRZO-bedrijven op het gebied van de interne veiligheid en omgevingsveiligheid (externe veiligheid)

Opdracht:

- Onderzoek aan de hand van diverse onderwerpen of het overheidstoezicht op BRZO-bedrijven aan die verwacht voldoet en wat mogelijke denkrichtingen zijn voor een vernieuwende vorm

Inhoud verkenning

Van buiten naar binnen:

- 10 wetenschappers
- 3 toezichtdomeinen: belasting, zorg en voedselveiligheid
- 9 initiatieven op het gebied van BRZO-toezicht
- 4 BZRO-bedrijven en 4 BRZO-toezichthouders

20 jaar overheids-toezicht

- Meer toezichthoudende instanties en meer inspecteurs
- Van techniek naar systemen en cultuur
- Hogere boetes. Toezichthouders treden vaker in openbaarheid
- Toezichthouders spelen vaker op de man, waardoor personen in beeld komen
- Nieuwe technologie: drones, data-analyse, blockchain, etc.

Toch blijven partijen regels overtreden, groeit het wantrouwen en ontstaan er patstellingen.
M.a.w.: *“Het plaatje telt niet op!!”*

Verticaal toezicht werkt niet altijd

- Verticaal toezicht is prescriptief. Afgestemd op calculerende partij. Partij met intrinsieke motivatie heeft behoefte aan regelruimte
- Bij verticale toezicht is sprake van informatie-asymmetrie. Leidt er toe dat toezichthouders veel vragen stellen en partijen bang zijn dat transparantie leidt tot handhaving
- Verticaal toezicht is gebaseerd op achteraf-controles. Wijze waarop partijen hun proces beheersen is 'black box'. Toezichthouders grijpen pas in als het fout is gegaan

Hoe kan overheids-toezicht beter?

- Partijen die het goed doen belonen (meer regelruimte). Partijen die het niet goed doen extra aandacht geven (minder regelruimte)
- Wat partijen zelf goed doen (risico's, doelen, interne beheersing, interne controle), hoeven toezichthouders niet (over) te doen. Toezichthouders beoordelen of een aanpak werkt
- Aan de voorkant het gesprek aangaan over risico's en dilemma's is effectiever dan aan de achterkant handhaven van regels ("nog voor dat het fout gaat ingrijpen")

Randvoorwaarden horizontaal toezicht

- Uitsluitend mogelijk indien sprake is van een intrinsiek gemotiveerde partij
- Partijen stellen het control framework op. De toezichthouders beoordelen opzet, bestaan en werking
- Partijen beschikken over een volwassen compliance-organisatie die voldoet aan het 3-lines-of-defence-principe
- Interne en externe toezichthouders stellen dezelfde eisen aan aspecten zoals controle-periode, -techniek en –frequentie
- Toezichthouders hanteren informeel model en uitgebreid sociaal repertoire

Probleemanalyse BRZO-toezicht (I)

- BRZO-toezicht is sterk verticaal (prescriptief, informatie-arm, achteraf, correctief, punitief)
- Landelijke politiek vertrouwt BRZO-bedrijven en decentrale toezichthouders niet
- Lokale politiek stuurt op incidenten en legt nadruk op stellen en handhaven van regels
- Politiek aansturing omgevingsdiensten leidt tot serieuze belemmering van effectiviteit
- BRZO-toezichthouders hebben en hanteren eigen doorzettingsmacht
- Systeemtoezicht is top-down, niet gericht op preventie en in toenemende mate formeel
- Toename van het aantal regels dat over de verantwoordelijkheid van het bedrijf grijpt
- Toezichthouders stellen prioriteiten op basis van bruto risico's i.p.v. netto risico's
- Wijze waarop bedrijven veiligheidsrisico's beheersen is voor toezichthouder 'black box'
- BRZO-toezicht bestaat hoofdzakelijk uit punt-controles (opzet/bestaan). Type I zekerheid
- Interne controle bedrijven is onvoldoende en toezichthouder gebruikt informatie niet
- BRZO-toezicht legt focus op verschil tussen papier en praktijk. Kijkt niet naar risico

Probleemanalyse BRZO-toezicht (II)

- BRZO-toezichthouders kunnen incidentele en structurele fouten niet onderscheiden
- Effectief BRZO-toezicht verlangt meedenker. Politiek verlangt bonnenschrijver

Vragen?